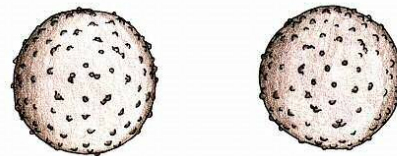

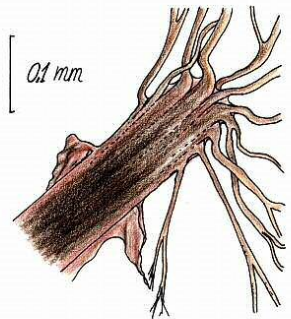

Sporen

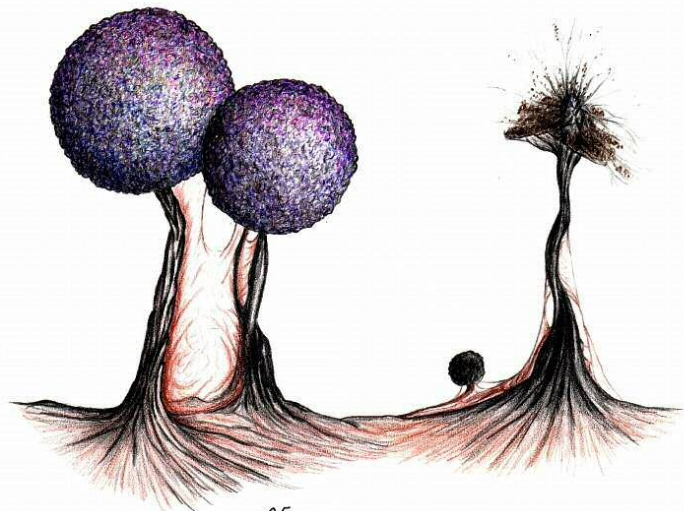
Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging

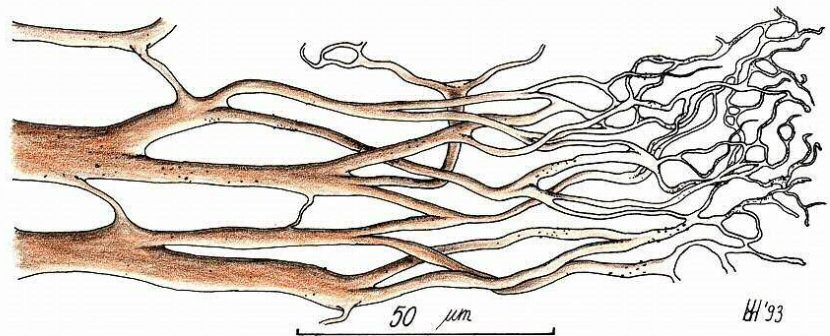
10 μ m

0.1 mm

0.5 mm

50 μ m

H'93

En de vaste rubrieken...

- Editoriaal
- Activiteitenkalenders
- Verslag Mycologendag
- Bib-nieuws
- Nieuwtjes uit recente tijdschriften

Jg. 9, nr. 3
September 2016

Editoriaal

NIEUWSBRIEF VAN DE KONINKLIJKE VLAAMSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

Sporen

Geachte leden

Een eigenaardige zomer; het weer leek ideaal voor paddenstoelen maar toch volgden ze deze redenering niet. De droge en warme augustusmaand deed het al helemaal stilvallen. Niet getreurd: zodra de herfstregens komen schieten zij toch als paddenstoelen...

Myxomyceten daarentegen vormden deze zomer wel behoorlijk wat vruchtlichamen; zij volgen andere wetten.

Ook in de zomer gonst het van de activiteit in onze vereniging en niet alleen van de mycologische soort. De volledige bibliotheek van de vereniging is aan een recordtempo ingepakt. Als dit een olympische sport zou zijn, dan neemt ons team deel én pakt een medaille, maar voorlopig moeten ze het stellen met onze hartelijke dank en felicitaties. De dozen zijn ondertussen aangekomen in de nieuwe locatie en het uitpakken zal ongetwijfeld even vlot verlopen. Volg wel de richtlijnen van Lieve op onze website over het verloop en de mogelijke beperkingen van de AMK-activiteiten op de dinsdagavond.

We gaan stilaan naar de herfst toe en daarin kunnen we ongetwijfeld ons mycologisch hartje weer ophalen. Vergeet zeker niet om extra aandacht te schenken aan populieren, een project dat nog steeds lopende is.

Ondertussen is de revisie van onze "Standaardlijst" van start gegaan. De soortlijsten werden aan de deelnemende revisors gestuurd, die ermee aan de slag gaan. Mochten zij technische problemen ondervinden met het werken in de Excel-lijsten, dan kunnen zij mij hiervoor steeds contacteren.

Naast alle lokale veldtochten kunnen we uitkijken naar het KVMV-werkweekend in het mooie Waasland. Het verblijf is volzet, maar kom gerust mee op excursie in de mysterieuze Wase bossen.

Myriam de Haan
voorzitter KVMV

Excursiekalender

D = dagexcursie, V = voormiddag, N = namiddag

Voor **AMK** is het uur van samenkomst steeds **9.45 uur**, tenzij anders vermeld! Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon.

Voor **OVMW** is het uur van samenkomst bij excursies steeds **9.30 uur**, tenzij anders vermeld!

Voor **ZWAM** is de afspraak ter plaatse telkens te **9.30 uur (D)** of **14.00 uur (N)**.

Weekexcursies van de AMK-Werkgroep Mycologie

Om de twee weken gaat de werkgroep op excursie, telkens op donderdagvoormiddag. De leden worden per mail, of telefonisch op vraag, verwittigd van de excursieplaatsen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Lieve Deceuninck: lieve.deceuninck@skynet.be of 03 455 01 27. (Uitleg werking: zie Sporen nr. 1-2)

Reeds door de afdelingen vastgelegde excursies tot eind december

zaterdag 01-10-2016 - KVMV - AMK (D)

Zoerselbos te Zoersel

KVMV-excursie. Vertrek om 9.30 u. aan de parking van 't Boshuisje te Zoersel, Boshuisweg 1. E34 naar Turnhout; uitrit 20: Zoersel, richting Lier-Zandhoven volgen. Na 500 m rechts inslaan (Hooidonck), de aanduiding "Boshuisje" volgen, een brugje over de E34 overgaan en wat verder is de parking. 's Middags kunnen meegebrachte boterhammen genuttigd worden en kleine snacks zijn verkrijgbaar.

Excursie georganiseerd door de AMK; alle KVMV-leden zijn van harte welkom!

Leiding: Linda Lambrechts (0494 05 53 67)

zondag 02-10-2016 - ZWAM (N)

Catselt

Vertrek om 14.00 u. op de parking bij de rotonde langs de Hoornblaas te Scherpenheuvel-Zichem.

Leiding: Robert De Ceuster (0484 66 43 70)

zaterdag 08-10-2016 - OVMW (V)

Vorte Bossen, Kruisbergstraat, Ruiselede

Trefpunt: Café-restaurant De Radio, Bruggesteeweg 105, Ruiselede.

Contact: Etienne Vanaelst (0474 64 23 23)

zondag 09-10-2016 - AMK (V)

's Herenbos te Oostmalle

Samenkomst om 9.45 u. aan de kerk van Wechelderzande.

Leiding: Lieve Deceuninck (0475 26 81 67)

zondag 09-10-2016 - ZWAM (N)

Heverleebos, Vaalbeek

Vertrek om 14.00 u. op de parking bij het gemeentehuis van Oud-Heverlee langs de Gemeentestraat te Vaalbeek.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 15-10-2016 - AMK (D)

Walenbos te Optielt, Tielt -Winge

Samenkomst om 9.45 u. aan de Sint-Martinuskerk te Optielt (Tielt-Winge). GPS-adres: Optielt te Tielt-Winge.

Komende van de E314 uitrit 23 nemen, richting Tielt-Winge (± 4 km), door de Schoonderbeukenweg, Zandstraat en Dorpsstraat tot aan de O.L.V.-kerk die we voorbijrijden. Hoofdweg vervolgen, na een scherpe bocht naar links gaat de Rillaarseweg over in de Blerebergstraat. Bij het begin van een steile

klim, neem de eerste straat rechts, Optielt.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 15-10-2016 - OVMW (V)

Scheutbos, Lembeke

Trefpunt: einde van het Scheutbos te Lembeke. N9 Gent-Eeklo. Net voorbij het station te Eeklo rechtsaf Oostveldstraat, rechtdoor Eeklostraat en net vóór dorp van Lembeke rechtsaf G. D'Alcantaralaan. Eerste straat rechts Antwerpse Heerweg (plaatselijk verkeer); eerste straat links Scheutbos. Volgen tot het einde.

Contact: Etienne Vanaelst (0474 64 23 23)

zondag 16-10-2016 - ZWAM (N)

Kesselberg, Kessel-Lo

Vertrek op de parking bovenaan de Koningsstraat te Kessel-Lo (Leuven), bereikbaar via de Bergstraat.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zondag 16-10-2016 - MYCOLIM (N)

Terril, Houthalen

Samenkomst om 14.00u. aan het Waterzuiveringsstation, Centrum-Zuid 2097, Houthalen.

Contact: Jan Cornelis (011 52 35 24 - 0473 42 87 41)

donderdag 20 t/m zondag 23-10-2016 - KVMV

Vierdaagse werkweek te Lokeren. Gegevens doorgestuurd naar de ingeschrevenen.

Zaterdag 22-10-2016 - KVMV (D)

Stroppersbos, Stekene

Op excursie samen met de deelnemers aan de 'KVMV-werkweek'

Afspraak om 9.00 u. (start wandeling Stroppersbos-West stipt 9.15 u.); adres GPS: 9190 Stekene, De Stroppersstraat 69. Middagpauze: terug op het startpunt om 12.30 u.

We rijden samen naar Taverne De Ronde, 9170 Sint-Gillis-Waas, Bergstraat 51, om het lunchpakket te verorberen. Daarna vervolg van de excursie in Stroppersbos-Oost; ± 4 minuten naar adres GPS: 9170 Sint-Gillis Waas, Zavelstraat 5.

Contact: Vera Declercq (0471 20 09 04)

zaterdag 22-10-2016 - MYCOLIM (N)

Provinciaal Domein Bokrijk, Genk

Mycolimexcursie: Samenkomst om 14.00 u. op de parking van het Kasteel van Bokrijk.

Contact: Marc Meert (0477 61 47 09)

zaterdag 29-10-2016 - OVMW (V)

Zwinbosjes, Knokke

Parking Graaf Leon Lippensdreef te Knokke. N49 Antwerpen-Knokke. Te Westkapelle rechtsaf N376 na ± 1 km linksaf Kalvekeetdijk en direct rechts Hazegrasstraat. Op de rotonde 2^e afslag Hazegrasstraat, op Oosthoekplein rechtsaf Bronlaan en dan rechtsaf Graaf Leon Lippensdreef en volgen tot aan de parking voor het Zwin.

Contact: Etienne Vanaelst (0474 64 23 23)

zondag 30-10-2016 - AMK (D)

Linkeroever te Antwerpen

Vertrek om 9.45 u. op de P+R parking, gelegen aan de terminus van trams 5,9 en 15 en halte tram 3. Van op de Antwerpse ring (E17) richting Gent, na de Kennedytunnel, eerste afrit (nr. 6) nemen. De parking bevindt zich op het einde van deze afrit, tegenover de tramhalte.

Leiding: A. de Haan (03 666 91 34 of 0486 63 94 67)

zondag 30-10-2016 - ZWAM (N)

Heibos te Hoeleden

Vertrek om 14.00 u. aan de ingang van het bos langs de Wittebosstraat te Hoeleden (Kortenaken). Deze excursie is een samenwerking met Natuurpunt Zoutleeuw.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 05-11-2016 - OVMW (D)

Daguitstap te Geraardsbergen: zuidelijke uitloper van de **Oudenberg**

Trefpunt: Hoge Buizemont 247 (dit is de parking van het woonzorgcentrum Denderoord) 9500 Geraardsbergen (Overboelare).

Contact: Willem Boonen (054 41 75 85 – 0479 09 80 37)

zondag 06-11-2016 - AMK (D)

Zoniënwood te Groenendaal

Samenkomst om 9.45 u. aan het station van Groenendaal, Groenendaalsesteenweg, 1560 Hoeilaart.

Leiding: Lieve Deceuninck (0475 26 81 67)

zondag 06-11-2016 - ZWAM (N)

Bertembos en **Toverberg**

Vertrek op de parking langs de Toverbergstraat te Winksele (Herent).

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

vrijdag 11-11-2016 - ZWAM (N)

Mollendaalbos te Blanden

Vertrek op de parking bij het voetbalveld/kerkhof van Blanden (Oud-Heverlee) langs de Kartuizerstraat.

Leiding: Georges Buelens (0471 20 50 14)

zaterdag 12-11-2016 - AMK (V)

Prov. Groendomein **De Averegten** te Hallaar (Heist-op-den-

Berg) met etentje als seizoensafsluiting.

Samenkomst om 9.45 u. aan de parking bij het Boshuis, Boonmarkt 12, 2220 Heist-op-den-Berg. Bereikbaar vanuit Antwerpen via E19 afrit Mechelen Noord, richting Lier - Heist o/d Berg aanhouden. N15 wordt in Heist o/d Berg Boudevijnlaan. Aan de lichten met de Bossestraat links nemen tot aan de Oude Godstraat. Daar links de Leopoldlei over, ± 200 m aanhouden en dan links de Averegtenlaan uitrijden. Opnieuw links (Boonmarkt) en na 200 m rechts. Hier staat een richtingsaanwijzer De Averegten.

Leiding: Lieve Deceuninck (0475 26 81 67)

zaterdag 12-11-2016 - OVMW (V)

Kerkhof Hogerlucht en/of **Bois Joly**, Ronse

Trefpunt: parking kerkhof Hogerlucht, Hogerluchtstraat te Ronse. Rij via N60 naar Ronse. Enkele honderden meter voorbij de wegversmalling aan de verkeerslichten linksaf. Na ± 400 m neem je rechts de straat Hogerlucht. Even verder is aan de linkerzijde de toegang tot het kerkhof.

Contact: Eddy Saveyn (0477 03 20 75)

Educatieve bijeenkomsten

De bijeenkomsten (W) in **Gent** gaan door om 10.00 uur (tot ten laatste 16.00 uur) bij de Onderzoeksgroep Mycologie van de Universiteit Gent, K.L. Ledeganckstraat 35, 2^e verdieping. De toegang is het gemakkelijkst via de plantentuin. De microscopie-avonden beginnen om 19.30 uur ; gebruik 's avonds de hoofdingang.

De bijeenkomsten in **Antwerpen** gaan door in de Bioruimte van de UAntwerpen, Campus Drie Eiken (gebouw Gouverneur Andries Kinsbergen), GPS-adres: Fort VI-straat te Wilrijk (tegenover gebouw G). Vóór iedere vergadering (behalve bestuurlijke vergaderingen) is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen. Het opstellen van de microscopen voor praktijklessen en mycologische werkgroepavonden gebeurt bij voorkeur vóór 20.00 uur zodat de sessies vlot kunnen beginnen. De bib is steeds gesloten de 4^e dinsdag van de maand.

De ZWAM-bijeenkomsten in **Diest** gaan door van 19.00 tot 22.00 uur in het Bezoekerscentrum van het Webbekomsbroek, Omer Vanoudenhovelaan 48 te Diest.

maandag 03-10-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 04-10-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal.

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren.

Leiding: André de Haan e.a.

woensdag 05-10-2016 - MYCOLIM (A)

Bokrijk-Genk

Determinatie-avond: 19.30-22.00 u. in het PNC, Craenevenne 86, Bokrijk-Genk.

dinsdag 11-10-2016 - AMK (A)

Practicum myxomyceten

Breng zelf materiaal mee of werk met herbariumspecimens die voorhanden zullen zijn. Onder begeleiding van Myriam de Haan en aan de hand van de huidige literatuur uit de omvangrijke bibliotheek van onze vereniging, worden de vondsten op naam gebracht.

Vanaf 19.30 u. kunnen de microscopen opgesteld worden; het practicum start om 20.00 uur.

Leiding: Myriam de Haan.

maandag 17-10-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 18-10-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal.

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren.

Leiding: André de Haan e.a.

dinsdag 25-10-2016 - KVMV - AMK (A)

KVMV-bestuursvergadering

KVMV-bibliotheek gesloten.

donderdag 27-10-2016 - MYCOLIM (A)

Bokrijk-Genk

Determinatie-avond: 19.30-22.00 u. in het PNC, Craenevenne 86, Bokrijk-Genk

vrijdag 28-10-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

LET OP: uitzonderlijk op vrijdag!

dinsdag 01-11-2016 - KVMV - AMK (A)

KVMV-bibliotheek gesloten

Universiteit Antwerpen gesloten.

dinsdag 08-11-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken op vers materiaal

Het thema wordt bepaald aan de hand van de aanwezige exemplaren.

Leiding: ervaren AMK-leden

Gelijktijdig hiermee houdt de redactieraad van Sporen haar vergadering.

dinsdag 15-11-2016 - AMK (A)

Determinatieavond met les microscopische technieken

Thema Mycena. Leiding: Lieve Deceuninck.

woensdag 16-11-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

LET OP: uitzonderlijk op woensdag!

zaterdag 19-11-2016 - ZWAM (A)

Najaarsbijeenkomst in het Radiomuseum

Deze najaarsbijeenkomst van de ZWAM combineren we met een bezoek aan het Radiomuseum. We spreken hiervoor af in het Radiomuseum, Herpendaalstraat 13 te Haasrode. We bieden onze leden een gratis rondleiding van een uur aan in het museum om 18.30 u. Tal van boeiende anekdotes en kennismaking met de verschillende modellen radio's zullen voor velen ongetwijfeld verre herinneringen oproepen. Om 20.00 u. starten we een PowerPoint-presentatie met uitleg

over de meest interessante waarnemingen van paddenstoelen van het voorbije seizoen. Einde omstreeks 22.00 u. De drank moet je wel zelf betalen.

dinsdag 22-11-2016 - AMK (A)

AMK-stuurgroepvergadering

Alle leden zijn welkom bij de bespreking van de AMK-werking. Agendapunt: opstellen excursielijst 2017. Ideeën kunnen op voorhand gemaïld worden naar lieve.deceuninck@skynet.be. Aanvang: 20 u.

maandag 28-11-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 29-11-2016 - AMK (A)

Korstzwammen 1. Corticiaceae s.l.

Presentatie: Corticiaceae s.l. , een uitgebreid overzicht. Macroscopisch en microscopisch bekijken van de meest voorkomende genera, als inleiding op de determinatieavonden. Mee te brengen: loep.

Vanaf 19.30 u. kunnen de microscopen opgesteld worden, de presentatie start om 20.00 u. Leiding: Greet Van Autgaerden.

dinsdag 06-12-2016 - AMK (A)

Korstzwammen 2. Determinatieavond (enkel practicum)

Vanaf 19.30 u. kunnen de microscopen opgesteld worden; het practicum start om 20.00 u.

Leiding: Greet Van Autgaerden

maandag 12-12-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 13-12-2016 - AMK (A)

Practicum myxomyceten

Breng zelf materiaal mee of werk met herbariumspecimens die voorhanden zullen zijn. Onder begeleiding van Myriam de Haan en aan de hand van de huidige literatuur, uit de omvangrijke bibliotheek van onze vereniging, worden de vondsten op naam gebracht.

Vanaf 19.30 u. kunnen de microscopen opgesteld worden; het practicum start om 20.00 u. Leiding: Myriam de Haan.

dinsdag 20-12-2016 - AMK (A)

Korstzwammen 3. Determinatieavond

Eigen vondsten of vondsten uit de gezamenlijke excursie eerder die week worden samen op naam gebracht. Vanaf 19.30 u. kunnen de microscopen opgesteld worden; het determineren start om 20.00 u. Leiding: Greet Van Autgaerden

dinsdag 27-12-2016 - KVMV - AMK (A)

KVMV-bibliotheek gesloten

Door de AMK-winterstop is de UAntwerpen-bioruimte niet toegankelijk.

Erratum

We signaleren met enig schaamrood op de wangen dat een klein zetduiveltje zich wist te verbergen in de bijlage bij vorig nummer van Sporen (9-2). Op regel 5 van p. 7 (in het kaderstukje) werd de Nederlandse naam van *Gloniopsis smilacis* foutief weergegeven als **Streepsporig speelkooltje**, terwijl dit **Streepsporig spleetkooltje** moet zijn.

Onze verontschuldigen hiervoor.

Graslandwimperzwam - *Scutellinia minor* (Velen.) Svrcek

Georges Buelens - georges.buelens@telenet.be

Het jaarlijks tellen van het aantal bloeiende Brede orchissen leidde tot het vinden van een groeiplaats van wimperzwammen in een dottergrasland te Verrijck op 16 mei 2015.

De biotoop

Het dottergrasland van het natuurreserveaat 'De Snoekengracht' te Verrijck is in de regio bekend als een orchideeënrijk grasland dat wordt beheerd door Natuurpunt. Kensoorten zijn, naast Dotterbloem en Brede orchis, ook Moerasrolklaver, Tweerijige zegge, Bosbies, Paardenbloem, Echte koekoeksbloem, Veldrus en Adderwortel. Begeleidende soorten zijn: Watermunt, Moeraszegge, Gewone waterbies, Rode klaver, Reukgras, Knolsteenbreek, Pinksterbloem, Scherpe boter-

bloem, Zenegroen, Smalle weegbree, enz.

Op kale plekken, die vaak ontstaan door winterse beheerswerken, groeiden op de bodem wimperzwammen waarvan er enkele werden meegenomen voor verder onderzoek. Even was er twijfel of die al dan niet op hout stonden, omwille van knotwerken aan Kraakwilg tijdens de winter, waarvan nog veel fijn takhout achterbleef. Nauwkeurige observatie gaf toch duidelijk aan dat deze soort op de bodem groeide (foto 1).

Foto 1: Graslandwimperzwam op bodem (G. Buelens)

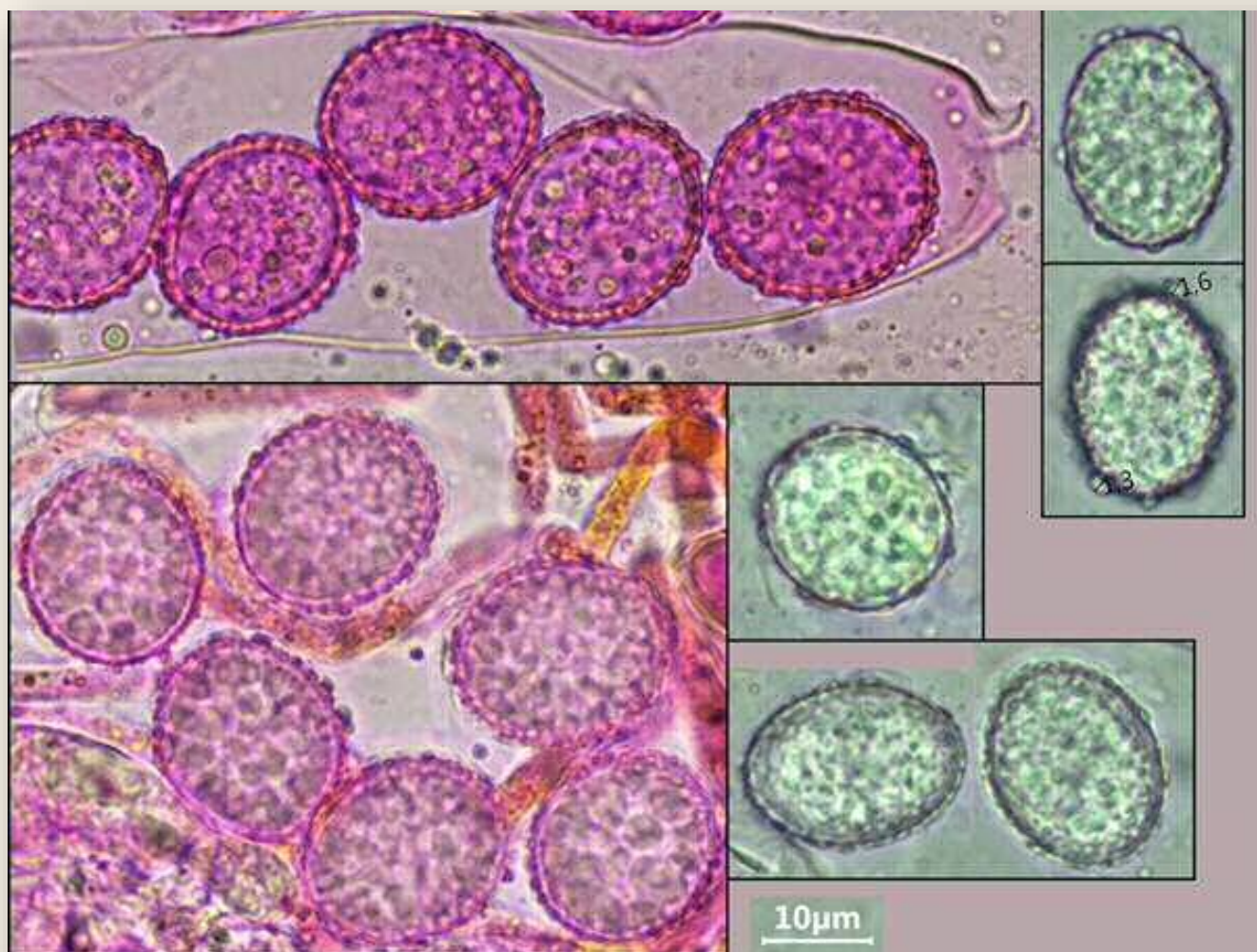

Foto 2: Graslandwimperzwam - microscopie (M. Heyligen)

Determinatie

Voor de determinatie maakte ik gebruik van de sleutel in Nordic Macromycetes Vol. 1 (2000). Daar moet een eerste keuze worden gemaakt tussen globose of subglobose sporen en sporen die ellipsoïd of fusoid zijn. De wimperzwammen hadden duidelijk subglobose sporen die kleiner waren dan $25\ \mu\text{m}$, met een ornamentatie lager dan $2\ \mu\text{m}$ (foto 2). Dat leidde vrijwel onmiddellijk naar Graslandwimperzwam of *Scutellinia minor*. Ik heb toch nog even een andere determinatiesleutel gebruikt, nl. die van Jean Schavey (z.j.). Ook hier kwam ik tot hetzelfde resultaat.

Nazicht van andere literatuur veroorzaakte dan toch weer wat twijfels en daarom werden foto's van de microscopie doorgestuurd naar Bernard Declercq. Zijn bevestiging kwam al snel, waarvoor dank.

Verspreiding in Vlaanderen

In FUNBEL zat voor deze soort in Vlaanderen slechts één waarneming uit de streek van Oudenaarde. Sindsdien kwam er nog een melding bij uit de provincie Antwerpen. We zouden daarom kunnen besluiten dat het om een erg zeldzame soort gaat. Toch is de soort waarschijnlijk veel algemener, maar wordt ze over het hoofd gezien. Gerichter zoeken in de biotoop van de dottergraslanden vanaf de lente tot de vroege zomer zal misschien meer waarnemingen opleveren. Maar laat dat nu net niet de biotoop van de mycologen zijn en ook andere natuurkenners lopen niet zomaar door een bloeiend orchideeënveldje op zoek naar eventuele paddestoelen.

Ook dit jaar werd Graslandwimperzwam waargenomen in dezelfde streek, namelijk in het natuurreserveat

“Malendriesvallei” beheerd door ANB te Kerkom (Boutersem). Daar werden aanzienlijke oppervlakten geplagd, zodat grote delen er kaal bij kwamen te liggen. Tijdens een bezoek aan het gebied op 1 juni 2016 werden plekken met tientallen Graslandwimperzwammen aangetroffen op de vrijgemaakte lemige bodem (foto 3).

Samenwerking

Materiaal van deze soort werd ook bezorgd aan Marcel Heyligen tijdens onze tweewekelijkse microscopieavonden te Diest. Zijn zorgvuldig werk en fotografie zorgden voor prachtige foto's die ook op de website van de KVMV te bewonderen zijn, waarvoor dank.

Literatuur

Ahti, T. et al. (2000). Nordic Macromycetes Vol. 1 Ascomycetes. Nordsvamp, Kopenhagen.

Van Vooren, N. (2014). Contribution à la connaissance des Pézizales (Ascomycota) de Rhône-Alpes, 1ère partie. Cahiers de la FMBDS n°4.

Sleutel Jean Schavey (zonder jaartal). Determinatietabel voor *Scutellinia*.

Foto 3: Graslandwimperzwam (M. Heyligen)

Prettig gespoord: *Aleuria bicucullata* (Olijke oranje bekerzwam)

Lieve Deceuninck - lieve.deceuninck@skynet.be

Samenvatting: een korte bespreking van een recente, minder vaak waargenomen soort.

Zoals reeds meermaals gepubliceerd, is het vaak in droge periodes dat er ook leuke en zelfs bijzondere waarnemingen geregistreerd worden. De afwezigheid van grote vruchtlichamen dwingt de mycologen om beter te zoeken en leidt hen naar de kleinere, minder gekende of in ieder geval minder waargenomen soorten. Uit het voorgaande kwartaal van de AMK-excursies stel ik u hier één van zulke vondsten voor.

***Aleuria bicucullata* Boud. (Olijke oranje bekerzwam)**

Een hoogzomerexcursie op 11 augustus 2016 in een bijzonder droog seizoen bracht enkele AMK'ers naar het beekbegeleidend bos in het natuurgebied 's Herenbos te Oostmalle. Dit domein is in eigendom en in beheer van het ANB (Agentschap Natuur en bos). Bij de uitvoering van hun beheersplan werden de Amerikaanse eiken uit een groot deelgebied gekapt. Dat bestond oorspronkelijk uit een gemengd bestand van eiken en dennen. Op de ontstane verstoorde en aan de zon geëxposeerde, droge kapvlakte bij een stronk van een Amerikaanse eik (*Quercus rubra*), vond Bernard

Foto 1: *Aleuria bicucullata* (Olijke oranje bekerzwam) - habitus

Declercq een groep van een 30-tal oranje, bekervormige vruchtlichamen. Voor een geoefende ascomycetenliefhebber een duidelijke vertegenwoordiger uit de Ascomycota, Pezizomycetes, Pezizales, Pyronemataceae.

De overige deelnemers van de excursie lieten de namen van vele genera de revue passeren, van *Octospora*, *Lamprospora* en *Ramsbottomia* over *Melastiza* en *Leucoscypha* tot *Neottiella*. Bij de bespreking van de typische kenmerken van elk genus beantwoordden de laatste twee genera het meest aan de vondst. De vruchtlichamen groeiden namelijk niet op het mos zelf en hun grootte en vorm waren bepalend om de overige genera uit te sluiten. Enkele vruchtlichamen werden voor het onontbeerlijke microscopisch onderzoek mee naar huis genomen. De deelnemers die dit op zich namen, werden beloond met een indrukwekkend microscopisch beeld van de prachtig geornamenteerde sporen. De vondst bleek na sleutelen een vertegenwoordiger van het genus *Aleuria* te zijn; een genus met een sporenornamentatie die sterk afwijkt van deze uit de genera *Leucoscypha* en *Neottiella*. Binnen het genus *Aleuria* is de sporenornamentatie een belangrijk sleutelkenmerk voor de soortbepaling. De afwezigheid van een netvormige ornamentatie en de aanwezigheid van stekels en kragen leidde tot *Aleuria bicucullata*, de Olijke oranje bekerzwam.

Beschrijving

Groeiwijze: verspreide groep

Apothecia: 4-10 mm in diam., oranje, buitenzijde iets lichter getint, schijf- tot schotelvormig, golvend, buitenzijde en rand glad, zittend, centraal vastgehecht; hymenium in het midden geplooid.

Ectaal excipulum: textura globulosa tot subglobulosa, hyalien, ook enkele hyaliene, cilindrische tot subclava-

te, niet gesepteerde cellen waargenomen met subglobulose basis.

Asci: 150-200 × 11-13 µm, 8-sporig, met haken, J-

Parafysen: 3-3,5 µm breed, cilindrisch, gesepteerd, aan de basis gevorkt, aan de top verbreed tot 6 µm, soms gebogen; inhoud: helder oranje, granulaire pigment.

Onrijpe sporen: ellipsoïd, sporenwand glad, omgeven door een sporenwandsel; inhoud: twee grote en enkele kleinere druppels. Rijpe sporen: ellipsoïd, 10,5-12,5 × 6,0-7,0 (7,5) µm, gem.₂₀ 11,5 × 6,5 µm, $Q_{gem.} = 1,8$, gemeten zonder ornamentatie; ornamentatie: onregelmatig van grootte, tot 4,2 µm hoog, conische stekels, soms gebogen, ribben, aanhangsel(s) in de vorm van een kraag tot 4,0 (6,3) µm hoog, vaak polair maar asymmetrisch gesitueerd (tek. 1).

Habitat: kapvlakte van gemengd bos, op verstoorde, zandige grond, tussen Pluisjesmos (*Dicranella heteromalla*) groeiend.

Bestudeerd materiaal: Prov. Antwerpen, Oostmalle, 's Herenbos (B5.54 32), herbarium L. Deceuninck, 11/8/2016, LD3228.

Bespreking

In AMK-mededelingen (2000.4) beschreef Jean Schavey de eerste vondst voor Vlaanderen in het Vrieselhof te Oelegem met een uitgebreid artikel, voorzien van tekeningen. De vermelde grootte van de vruchtlichamen (tot 6 mm) en de Q-waarde van de sporen ($Q = 1,6$) waren bij zijn vondst iets kleiner in vergelijking met de-

ze uit Oostmalle. Net zoals bij onze vondst groeiden de vruchtlichamen tussen kort mos. Piet Bormans besprak en illustreerde een waarneming uit de Tikkebroeken te Kasterlee met foto's van vruchtlichamen en sporen in AMK-mededelingen (2005.4). Hier werden de oranje schijfjes gevonden tussen grassen.

Ook uit de overige geraadpleegde literatuur is het voor deze soort onduidelijk of deze parasitisch op rhizoïden van mossen groeit of niet.

Aleuria bicucullata wordt echter ook bij andere mossen waargenomen. Vermoedelijk dus wel geassocieerd met mossen, wat ongewoon is voor het genus *Aleuria*. Moleculair onderzoek zou hier kunnen uitsluitend geven (persoonl. med. B. Declercq).

In FUNBEL werden tot op heden slechts één vondst in Oost-Vlaanderen en enkele in de provincie Antwerpen geregistreerd. Verdere vondsten zullen ons een betere kijk kunnen geven op de variatie binnen deze soort.

Literatuur

Bormans, P. (2005). Nieuwe vondsten van *Aleuria bicucullata* (Boud.) Gillet. *AMK -mededelingen 2005.4*: 79, 83.

Boudier, E. (1905-1910). *Icones Mycologicae*, IV. Librairie des sciences naturelles, Paris. p. 177 (Pl. 317).

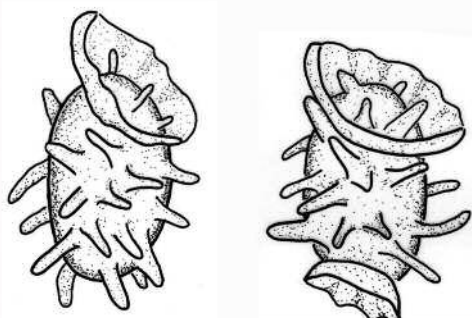
Breitenbach, J. & Kränzlin, F. (1984). *Pilze der Schweiz* (Band 1). Verlag Mykologia, Luzern. 313 pp.

Declercq, B. (2016). Voorlopige sleutel. The Pezizomycetes (Ascomycota) in Western Europe, key to the species (inedit.)

Häffner, J. (1993). Die Gattung *Aleuria*. *Rheinland-Pfälzisches Pilzjournal*. 3(1): 6-59.

Schavey J. (2000). Een opmerkelijke vondst in het Vrieselhof te Oelegem : *Aleuria bicucullata* Boud. *AMK-mededelingen, 2000.4*: 97-99

<http://www.kvmv.be/index.php/paddenstoelen/soortenlijst/790>

Tek. 1: *Aleuria bicucullata* (Olijke oranje bekerzwam) - sporen met kraag

De 25^e Vlaamse Mycologendag te Leuven

Georges Buelens - georges.buelens@telenet.be

Met ruim 70 deelnemers ging de 25^e Vlaamse Mycologendag te Leuven van start. Na een kopje koffie mocht Robert De Ceuster namens ZWAM de deelnemers verwelkomen en de sprekers inleiden.

Als eerste spreker kwam Dirk Stubbe van BCCM (Belgian Coordinated Collections of Micro-organisms) aan bod met een voordracht, getiteld **“BCCM/IHEM, de Belgische cultuurcollectie van medisch relevante schimmels en gisten.”**

BCCM/IHEM hoort bij het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid, Afdeling Mycologie en Aerobiologie, J. Wytsmanstraat 14 te 1050 Brussel, waar Dirk Stubbe curator is.

Op een vlotte wijze werd een duidelijk overzicht gebracht over taken, structuur en doelstellingen van een organisatie die zich bezighoudt met de cultuur en de collecties van schimmels.

Waarom de cultuur en de collecties van schimmels noodzakelijk zijn? Het gaat hier om het bewaren van de biodiversiteit, maar ook om het ter beschikking stellen van de onderzochte stammen voor onderzoekers en instellingen en verder nog het veilig stellen van de waardevolle stammen voor de toekomst.

De pathologische schimmels die vooral komen van medisch relevante schimmels en gisten, worden ter beschikking gesteld door artsen en universiteiten. Het betreft vaak mycosen of schimmelinfecties bij mensen na trauma, bij een verzwakt immuunsysteem of bij risicopatiënten (bv. diabetici, bij sondevoeding enz...). Ook dermatofieten, schimmel-specialisten van huid en haar uit het genus *Trichophyton* en soorten *Microsporum*. Verder nog soorten als *Candida* (een gist die kan overgaan in een schimmelvorm), *Aspergillus fumigatus*, *Mucormycose* en *Fusarium*.

Daarnaast zijn er nog de mycotoxine producerende soorten als *Stachybotrys chartarum* (die in huizen vaak achter tegels wordt aangetroffen als zwarte vlekken) en *Aspergillus flavus* die kan worden opgedaan via pindanoten en carcinogenen bevat.

Verder allergene soorten als *Cladosporium* sp. (zomer) en *Alternaria* sp. (matras) met respiratoire problemen.

De schimmelcollectie

Deze ging in 1980 van start en in 2016 zijn er zowat 15.000 stammen beschikbaar. Elke IHEM-stam heeft een specifieke code en nummer. Zij worden gevriesdroogd in 10 ampullen of soms in vloeibare stikstof bewaard met 5-10 tubes, voor een periode van 20 jaar.

Beheer van de fysische collectie

Diensten	Meer dan alleen bewaren	Collectiegebaseerd onderzoek
Identificaties	integratie nieuwe stammen	wetenschapsbeleid
Assimilatie testen	preservatie	taxonomie
Gevoeligheid anti-fungica	distributie	resistentie
Type-isolaten	taxonomie	diagnostiek
Cursussen	kwaliteitssysteem	
	regelgeving Nagoya-protocol	

De databank “Referentiespectra” laat een snelle identificatie toe. De instelling is internationaal erkend en van een hoog niveau.

Voor wie meer informatie wil of het allemaal nog eens wil nakijken, kan dat op de website:

<http://bccm.belspo.be/about-us/bccm-ihem>.

Daarna was het de beurt aan Omer Van de Kerckhove met zijn lezing over:

20 jaar boleten-observatie in de Plantentuin van Meise.

Het betreft hier zomersoorten die sinds 1996 via een vaste wandelroute in de Plantentuin van Meise werden gevolgd. Zo'n lange observatieperiode met maar liefst 34 soorten boleten is best indrukwekkend te noemen. Op een detailkaart van de toen nog “Nationale Plantentuin” maar tegenwoordig gewoon “Plantentuin Meise” zijn bomen, boomgroepen, waterpartijen, infrastructuur en wandelwegen aangeduid. Getracht wordt om aan de hand van de observatie, een algemene trend aan te duiden d.m.v. een groot aantal tabellen met overzichten, voorkomen, gewijzigde omstandigheden, beheer van de tuin enz... Gewijzigde omstandigheden kunnen zijn:

- boom weg, geveld door storm of gekapt;
- het ruimen van bladeren;
- meer zonnige plaatsen;
- aanwezigheid van bodemdiertjes;
- een kort- of langlevend mycelium;
- wijziging in de waterhuishouding;
- het weer, voornamelijk tijdens het voorjaar.

Met 15 soorten kon een mooi overzicht worden gegeven. Het betreft de volgende:

Wetenschappelijke naam		Nederlandse naam
<i>Boletus</i>	<i>queletii</i>	Gladstelige heksenboleet
	<i>reticulatus</i>	Vroeg eekhoortjesbrood
	<i>appendiculatus</i>	Geelnetboleet
	<i>radicans</i>	Wortelende boleet
	<i>luridus</i>	Netstelige heksenboleet
	<i>erythropus</i>	Gewone heksenboleet
<i>Xerocomus</i>	<i>porosporus</i>	Sombere fluweelboleet
	<i>cisalpinus</i>	Blauwvlekkende roodsteelfluweelboleet
	<i>chryseron</i>	Roodstelige fluweelboleet
	<i>rubellus</i>	Rode boleet
	<i>bubalinus (complex)</i>	Bruingele fluweelboleet
	<i>moravicus</i>	Fijngeschubde fluweelboleet
<i>Leccinum</i>	<i>declivatum</i>	Blozende fluweelboleet
	<i>scabrum</i>	Gewone berkenboleet
	<i>pseudoscabrum</i>	Haagbeukboleet

Besluit: op lange termijn blijkt het voorkomen van boleten toch licht negatief te zijn.

Een boeiende kijk op paddenstoelen en ecologie.

Vervolgens kwam Bernard Declercq aan het woord met zijn overzicht:

Nieuwe of merkwaardige vondsten voor Vlaanderen in 2014 en 2015.

Zelf heeft Bernard heel wat nieuwe soorten gevonden omdat hij intussen is verhuisd naar de Antwerpse regio, maar ook omdat hij naar de imperfecte schimmels heeft gekeken. Dat de zomers wat natter waren dan gemiddeld, was mooi meegenomen voor de observatie van ascomyceten.

Met duidelijke foto's zowel van de soort als van de microscopie werd een overzicht gebracht van:

Pezizales

<i>Pachyella clypeata</i>	Gladsporig beekschijfje	op nat hout
<i>Octosporopsis nicolai</i>	Mosschijfje sp.	op Halvemaantjesmos

Leotiales

<i>Durella macrospora</i>	Grootsporig roetschotelkje	op tak van plataan
<i>Echinula asteriadiformis</i>	Slangsterzwammetje	op blad van braam
<i>Lasiobelonium lanceolatum</i>	Lancetfranjekelkje	op stengel Harig wilgenroosje
<i>Rutstroemia paludosa</i>	Zeggenstromakelkje	op blad van waterbies
<i>Trochila</i> sp.	Braamdekselbekertje	op blad van braam
<i>Ciborinia bresadolae</i>	Gagelknolkelkje	op katjes van Gagel
<i>Mollisia alealiveagens</i>	Geelverkleurende mollisia	op stengel van braam
<i>Mollisia excelsior</i>	Langsporige kristalmollisia	op stengel van riet
<i>Molliseopsis quercina</i>	Bleke eikenbladmollisia	op blad van Zomereik
<i>Pezoloma ciliifera</i>	Veenmoskelkje	op veenmos

Orbiliomycetes

<i>Hyalorbilia erythrostigma</i>	Kogelsporig wasbekertje	op Berkenschorschijfje
----------------------------------	-------------------------	------------------------

Sordariomycetes

<i>Arnium macrotheca</i>	Borstelig spinselbolletje	op mest van schaap
<i>Creosphaeria sassafras</i>	Kogelzwam	op hout van beuk?
<i>Microcera coccophila</i>	Dopluismeniezwammetje	op <i>Eulecanium tiliae</i>
<i>Stilbaciae gracilipes</i>	-	op tak van esdoorn
<i>Pestalotiopsis funerea</i>	-	op blad van Jeneverbes

Dothideomycetes

<i>Pleophragma ortariensis</i>	Grootsporige brokkelmeniespoorzwam	op mest van paard
<i>Dothidea sambuci</i>	Speldenkussenzwam	op twijg van Sporkehout

Klasse onbekend

<i>Miricatena pruniolae</i>	-	op levend blad van vogelkers
-----------------------------	---	------------------------------

Standaardlijst ascomyceten voor Vlaanderen en het Brussels Gewest

Deze lijst is goed voor de helft van alle zwammen in Vlaanderen. Ruim 50 % ervan vormen een associatie met algen.

Beknopte geschiedenis : eerst de 19^e eeuw, daarna de eerste helft van de 20^e eeuw en vervolgens sedert 1980.

Naslagwerken verschenen: - Dennis

- Breitenbach & Kränzlin

- Ellis & Ellis

Aantekenlijst AMK 1979 met 218 asco's

Aantekenlijst AMK 1996 met 1262 asco's.

Nu de nieuwe lijst met bestudeerde groepen.

Belangrijkste gegevensbronnen:

- herbarium van de Nationale Plantentuin;
- privé herbarium Bernard Declercq met 1450 specimen;
- herbarium van de Universiteit Gent.

Overzicht van de aantallen:

Regio	Basidiomyceten	Ascomyceten	oppervlakte
Vlaanderen	2588	1739	13.682 km
Nederland	3181	1811	41.000 km
Frankrijk (Nord pd Calais)	3383	1321	12.414 km

Voor Vlaanderen gaat dit over: 626 Leotiomycetes
 325 Dothideomycetes
 483 Sordariomycetes
 = 1739 in het totaal, waarvan 159 soorten zijn verdwenen.

Tijdens de middagpauze werd een **groepsfoto** genomen van de deelnemers aan deze Mycologendag.

Leuven, Mycologendag 2016

Na de middag startten we met een lezing van Luc Lenaerts over:

Aardtongen in Limburg

De voordracht gaat over zwartbruine aardtongen, hoofdzakelijk gevonden tussen 2012 en 2015 in Limburg, met 8 sporen per ascus en meestal een donker gekleurde sporee. De sporen hebben vaak, maar niet steeds, 7 septen. De parafyzen beschermen vermoedelijk de asci (bijvoorbeeld tegen uitdroging).

Groeiplaatsen zijn: schrale graslanden, schrale bermen, laaggelegen hooilanden in beekvalleien, venig hooiland met veenmossen, vennen en vegetaties aan de voet van terrils.

De specimens werden meestal aangebracht door medewerkers van het Agentschap voor Natuur en Bos (Tom Verschraegen en Kobe Janssen) en ook door Hugo Vanderlinden (Mycolim).

De studie gaat tevens de relatie na tussen vegetaties van hogere planten en aardtongen.

Gewaarschuwd wordt voor de studie van 'collecties'! Alle specimens moeten apart bestudeerd worden (soorten groeien door mekaar of worden samen ingezameld).

Er werden 16 soorten zwartbruine aardtongen gevonden in Limburg.

Eerst worden de soorten met borstelharen of setae besproken uit de genera *Trichoglossum* en *Leucoglossum* en daarna de soorten zonder borstelharen uit het genus *Geoglossum*.

Trichoglossum

Het aantal septen per spore moet grondig geteld worden en de sporenlengtes en –breedtes gemeten. Het is noodzakelijk een voldoende aantal (sporee)sporen te bestuderen om een goed beeld van de verdelingen te krijgen.

De aantal septen per spore is als volgt verdeeld:

- * *T. hirsutum* hoofdzakelijk 15 septen
- * *T. variabile* hoofdzakelijk 8 tot 14 septen; weinig sporen met 15 septen
- * *T. walteri* vooral 7 septen; in mindere mate 3-6 septen; sporenlengte middelmatig
- * *T. confusum* vooral 7 septen; in minder mate 3-6 septen; sporenlengte kort
- * *T. octopartitum* vooral 7 septen; in mindere mate 3-6 septen; sporenlengte lang; sporen vaak fusiform
- * *T. farlowii* 0 tot 5 septen; vooral met 0 en 3 septen
- * *T. rasum* 6 tot 9 septen; vaak ook met 10 tot 13 septen

Leucoglossum

Leucoglossum leucosporum

Zwartbruine aardtongen met setae, maar met hyaliene tot witte, erg korte (sporee)sporen. Vermoedelijk eerste vondst in de Lage Landen.

Geoglossum

Zwartbruine aardtongen zonder setae

- * Bij *Geoglossum arenarium* blijven de sporen hyalien.

Bij de hierna besproken soorten van het genus *Geoglossum* worden de sporen bij rijpheid bruin.

Hiertoe horen twee slijmerige/kleverige soorten:

- * *G. glutinosum* (sporee)sporen met 0, 1, 3 (5) septen; parafysen eindigen capitaat
- * *G. difforme* (sporee)sporen met 15 septen; forser en groter

Bij de niet-slijmerige/kleverige soorten zijn er met **snel** rijpende sporen en met **traag** rijpende sporen.

♦ Tot de niet-slijmerige/kleverige met **snel** rijpende sporen (sporeesporen bruin en gesepteerd; rijpe sporen in een pletpreparaat gemakkelijk te vinden) horen een aantal soorten met **ingesnoerde**, vaak 'rechte' parafysen, met **eindcellen < 20 µm** lang:

- * *G. cookeanum*; parafysen als parelsnoeren
- * *G. uliginosum* uit vochtig grasland met Veldrus; parafysen om de 2 (à 3) cellen ingesnoerd; eindcel peervormig verdikt
- * *G. simile*; parafysen om de 2 cellen ingesnoerd; eindcel niet of tonvormig verdikt
- * *G. sphagnophyllum* (*G. glabrum*) parafysen met zeer grote, diep ingesnoerde, bruine eindcellen; werd voorlopig nog niet waargenomen in Limburg

* *G. barlae* Boud. sensu Benkert; parafysen zeer kronkelig, vaak gedraaid als een kurkentrekker; lugolreactie van de porus van de ascus: blauw

Vergelijking is nodig met *Geoglossum barlae* Boud. sensu Baral; parafysen hier gebogen als hockeystick; lugolreactie van de porus van de ascus: rood (hemi-amyloïde reactie); werd voorlopig nog niet waargenomen in Limburg.

- ◆ Tot de niet-slijmerige/kleverige met **snel** rijpende sporen hoort één soort met **niet-ingesnoerde**, vaak gekromde parafysen, met **eindcellen 20-30 (40) µm lang**: *Geoglossum (nigritum) umbratile*.
- ◆ Tot de niet-slijmerige/kleverige met **traag** rijpende sporen (sporeesporen hyalien en ongesepeteerd; rijpe sporen in een pletpreparaat moeilijk te vinden) horen:
  - * *Geoglossum fallax*; rijpe sporen bruin, met 7 tot 12 septen
  - * *Geoglossum elongatum*; vermoedelijk onrijpe *Geoglossum fallax*; overgangen tussen beide 'soorten' overvloedig aanwezig.

Hopelijk zien we van Luc Lenaerts kortelings een publicatie over dit onderwerp.

In de rubriek "**Merkwaardige vondsten**" komt eerst Jacky Launoy aan de beurt met *Phallus caespitosus*.

In de Schipgatduinen te Koksijde werd op Helm een stinkzwam gevonden die aanzet was tot het nakijken van 2 soorten, nl. *Phallus caespitosus* en *Phallus hadrianus* of Duinstinkzwam.

Na grondige controle bleek het waarschijnlijk om één en dezelfde soort te gaan.

Beide hebben een walgelijke geur en groeien in bundels op Helmgras, komen bovendien ook op de zeezijde van het duin voor en kleurverschillen zijn enkel op foto merkbaar.

Daarna komt Wim Veraghtert aan de beurt met een **reeks merkwaaardige soorten**.

Aan de hand van afbeeldingen worden bij de verschillende soorten hieronder vermeld, specifieke kenmerken en ecologie gegeven:

- * *Amanita simulans* bij populier
- * *Coprinopsis phlyctilospora* of Tandsporig hazenpootje
- * *Leucoagaricus maleagris* of Compostchampignonparasol bij hittegolf
- * *Phyllostopsis nidulans* of Oranje oesterzwam
- * *Rhodonía placenta* of Roze kaaszwam op naaldhout vb Douglas
- * *Cellypha goldbachii* of Knophaarschelpje
- * *Inocybe adaequata* of Wijnrode vezelkop
- * *Romanesiella clavus* of Dwergmosklokje
- * *Entoloma velenovskyi* of Klokhoedsatijnzwam
- * *Entoloma galericolor*
- * *Entoloma amicum*
- * *Entoloma caeruleum* of Bruinwordend staalsteeltje uit het Torfbroek op 10.09.2015
- * *Entoloma* sp. met ongekende naam
- * *Entoloma langei*
- * *Hydropus moserianus* of Trechtersapsteel uit Wilgenbroeken op 17.10.2016

Oproep om enkele soorten te zoeken in 2016.

- * Leermostrechttertje
- * *Rhizopogon verii*, een truffelsoort
- * *Geastrum britannicum* met donkere mondzone bij de apophyse, bv. op kerkhof onder *Taxus*
- * *Favolaschia calocera* op dood hout

Slotwoord door de voorzitter

Op 14 maart 1992 ging de eerste contactdag door te Gent met 47 deelnemers, een initiatief van wijlen prof. Vanderveken. Nu is dit sinds lang geëvolueerd tot de Vlaamse Mycologendag, vandaag de 25^e in de reeks. Daarom nodigen we jullie uit om deze dag af te sluiten met het drinken van een glaasje en een gezellige babbel.

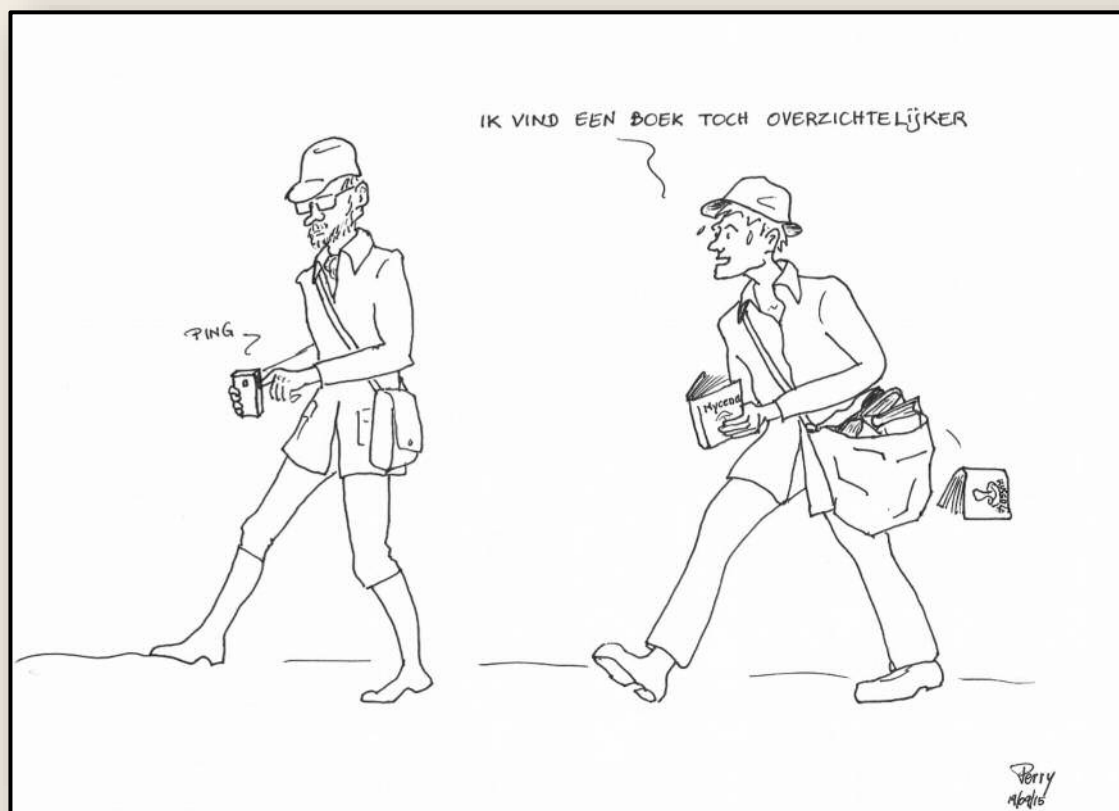
Volgend jaar zal de Vlaamse Mycologendag plaats vinden in de Plantentuin Meise.

ZWAM afdelingsnieuws

Onze bestuursleden Henri Vranckx en Jos Monnens wensen langs deze weg hun dank te betuigen aan de Algemene Vergadering van de KVMV voor het toekennen van het erelidmaatschap met de mooie oorkonde!

Grinniken met mycologen (Staf Persoons)

Omtrent de relatieve zeldzaamheid van ascomyceten

Een pseudowetenschappelijke benadering

door Durius Clericus

Zeldzame soorten hebben de onhebbelijkheid voor te komen op de plaatsen waar specialisten wonen. Zo vond Piet Bormans de zeldzame *Ijuhya parilis*, het Stekelsporig meniezwammetje, in zijn achtertuin en de auteur deze in zijn voortuin. Is deze zienswijze niet ietwat overdreven, vroegen we ons af?

De wetenschap zoekt een antwoord op dergelijke fundamentele vragen aan de hand van het proefondervindelijk onderzoek. Bij wijze van proef ben ik dus enkele jaren geleden verhuisd. En wat bleek? Niet alleen werd de thesis bevestigd, maar, straffer nog, zeldzame ascomyceten verhuizen mee als de specialist verhuist. Bv. *Aleuria exigua*, de Kleine oranje bekerzwam, in Vlaanderen slechts gekend van mijn vorige woonplaats, wordt sedert mijn verhuis aldaar niet meer waargenomen maar blijkt nu, tot mijn grote verbazing, in mijn nieuwe woonplaats voor te komen.

Iedere wakkere burger stelt zich meteen de vraag of hiervoor een verklaring te vinden is. Al jaren pieker ik over dit fenomeen. Soms schiet ik er te midden mijn nachtrust zelfs wakker van en probeer vervolgens, op mijn andere zijde, de slaap weer terug te vinden.

Wel, ik meen na jaren herkauwen van dit enigma, te moeten besluiten dat deze zeldzame ascomycetjes in feite heel intelligente wezentjes zijn en die laten zich dus niet zómaar door om het even wie bepotelen. Nee, ze houden zich gedeisd en verscholen tot ze iemand ontwaren van wie ze aanvoelen dat die hen erkenning zal geven. In feite niet zo verwonderlijk. Ook wij mensen streven in ons dagelijks leven, bewust of onbewust, naar erkenning en voelen ons niet zo goed in ons vel als we die niet of onvoldoende krijgen. Eenmaal zover, willen die kleinoden daar veel voor terugdoen. Specialist herkennen en erkennen meteen.

En dan gebeurt het kleine wonder. Discomycetjes spreiden hun schijfjes en laten hun meestal zeer kleurrijke, intieme delen bewonderen. Pyrenomyceten pronken dan eerder met hun sexy rondingetjes en steken hun snaveltje uit, gereed om je met een zwoel sporenwolkje te bespuiten.

Of nog, wat een volksgezegde ons al langer voorhield : soort zoekt soort.

Uit voorgaande kunnen twee niet onbelangrijke besluiten getrokken worden:

- a. voor de specialisten: verhuis regelmatig; dit zal de verspreiding van zeldzame soorten in de hand werken;
- b. voor hen die twijfelen of ze al dan niet specialist zijn: verhuis, als proef op de som.

Volgende werken zijn beschikbaar in de bibliotheek:

- ✓ Henry J. Beker, Ursula Eberhardt, Jan Vesterholt†, 2016, Fungi Europaei: Hebeloma (Mag 069)
- ✓ Giovanni Robich, 2016, Mycena D' Europa, Volume 2 (Mag 070)

Een vijftigtal boeken uit de schenking van Frans Dielen werden toegevoegd aan de bibliotheek. Ze werden opgenomen in de digitale catalogus van de bibliotheek die u vindt op de KVMV-website onder <http://kvmv.be/index.php/bibliotheek>.

Binnenkort zijn jullie hartelijk welkom in de nieuwe bioruimte.

Tot een volgende Sporen,

Lucy

Nieuwe locatie van de UAntwerpen-bioruimte en KVMV-bibliotheek Campus Drie Eiken, gebouw O - "Gouverneur Andries Kinsbergen" - 3^e verdieping

Vanaf 27 september gaan de AMK-activiteiten door in de nieuwe Bioruimte van de Universiteit Antwerpen. Deze vindt u op Campus Drie Eiken, op de derde verdieping van het gebouw O, ondertussen gebouw Gouverneur Andries Kinsbergen genoemd.

Met de bijzondere bouwstijl (zie foto 1), GPS adres: Fort VI-straat te Wilrijk, de Google Earth-coördinaten 51°09'42.52 N & 4°24'21.03"O en onderstaande rou-tebeschrijvingen zal u het zeker makkelijk vinden.

Parkeer de wagen op parking P2 en volg het voetweggetje naar gebouw G. Achter gebouw G vindt u het nieuwe gebouw O.

Vanuit de ring van Antwerpen (komende van het westen van Antwerpen) en vanuit Brussel-Mechelen via afrit Kontich van de E19 zie <https://www.google.be/maps/dir/Fort+VI-straat,+Antwerpen/E19,+Kontich/@51.1285143,4.3873962,13z/data=!4m14!4m13!1m5!1m1!1s0x47c3f120fcd21ecd:0x562584551b57022!2m2!1d4.4050669!2d51.161852!1m5!1m1!1s0x47c3953e1018cbaf:0xed82508042deed1!2m2!1d4.4303988!2d51.1214914!5i2>

Foto 1

Vanuit de ring van Antwerpen (komende van het oosten van Antwerpen) zie <https://www.google.be/maps/dir/E19,+Antwerpen/Fort+VI-sstraat,+Antwerpen/@51.168619,4.3974014,14z/am=t/data=!4m15!4m14!1m5!1m1!1s0x47c3953e1018cbaf:0xed82508042deed1!2m2!1d4.4463688!2d51.2120924!1m5!1m1!1s0x47c3f120fcd21ecd:0x562584551b57022!2m2!1d4.4050669!2d51.161852!3e0!5i1>

Vlak voor de ingang vindt u de halte "Campus UA Wilrijk" van De Lijn, bus 17 (UZA-Centraal Station), handig!

Een bijgewerkt plan was bij het opstellen van dit Sporen-nummer nog niet door de universiteit online gezet. Dit zou bij het verschijnen van dit nummer gepubliceerd moeten zijn onder <https://www.uantwerpen.be/nl/campusleven/op-weg-naar-de-campus/campus-drie-eiken/>

Hier vindt u alvast een manueel bijgewerkt plan (foto 2).

Foto 2

Voor de gevel van het gebouw Gouverneur Andries Kinsbergen koos kunstenaar Perry Roberts voor foto's uit de 19^e en 20^e eeuw waarop alle leerlingen van een school, alle studenten van een hogeschool of universiteit, alle inwoners van een dorp of alle leden van een regiment te zien zijn.

Spiegels worden vensters.

Vandaag de dag worden dergelijke foto's niet meer zo vaak gemaakt. Iedereen heeft een camera op zak, maar nu is de lens meestal op onszelf gericht. De afbeelding op de gevel roept de stijl van die oude foto's weer op, maar dan met een inclusieve, democratische kijk op de 'populatie' van de universiteit: die omvat niet alleen het academische personeel en de studenten, maar ook technici, administratieve medewerkers en schoonmaakpersoneel.

Het is echter veel meer dan zomaar een afbeelding. Het beeld komt tot stand door talloze perforaties in metaal, waardoor de portretten echt fysiek deel uitmaken van het gebouw. Er wordt weleens gezegd dat onderwijs tot doel heeft om spiegels te veranderen in vensters, en in dit gebouw zien de geportretteerde mensen zichzelf weerspiegeld in de afbeelding, maar tegelijk laten de perforaties in het metaal de buitenwereld naar binnen kijken.

Bio Perry Roberts

Perry Roberts studeerde in 1989 af als master in de Schone Kunsten aan het Goldsmiths College van de universiteit van Londen.

Hij woont in Antwerpen en heeft zijn werk al uitgebreid tentoongesteld in België en daarbuiten, zoals in: Museum Abteiberg, Mönchengladbach; Rijsel, Culturele hoofdstad van Europa; de IKON Gallery in Birmingham (V.K.); de Royal Academy, Londen; The Drawing Center, New York; de Biënnale van Sydney, Australië; Muhka, Antwerpen; São Paulo, Brazilië; Marta Herford en Kunsthalle Wilhelmshaven, Duitsland. Zijn werk is opgenomen in diverse collecties, onder meer bij de Arts Council of Great Britain; Städtisches Museum Abteiberg, Mönchengladbach; Argent UK en het Fonds National d'Art Contemporain (FNAC) in Frankrijk.

Hij heeft al verscheidene architectuuroopdrachten opgeleverd in België en het Verenigd Koninkrijk en dit is het tweede project in samenwerking met architectuurbureau META.

De verhuis

De inpak van de KVMV-bibliotheek en AMK-materiaal liep bijzonder vlot. Wim De Belder, Departement Biologie, verantwoordelijke Bioruimte, had alles goed voorbereid en er stonden voldoende bakken klaar, de etiketten moesten alleen nog het juiste lokaalnummer en onze referentie krijgen. Lucy de Nave, onze bibliothecaris, gaf de nodige instructies zodat achteraf het uitpakken vlot zou kunnen verlopen.

14 AMK'ers hielpen mee met de inpak van de boeken en tijdschriften. Meer dan 150 blauwe bakken werden gevuld. Na 2 uren bukken, bakken vullen en sjuuwen waren enkel nog lege kasten, een massa blauwe dozen en een uitgetelde maar voldane ploeg te zien. In de namiddag namen enkelen nog het verenigingsarchief onder handen. Enkele medewerkers bleven buiten beeld, maar hielpen even hard mee.

Let op onze bibliothecaris Lucy die ook de juiste stickers opgeplakt kreeg! (foto 3)

Foto 3

Foto 4

Foto 4: Sorry, te hard gewerkt om tijdens het inpakken ook nog foto's te kunnen nemen : alles klaar!

Graag wil ik alle AMK'ers bedanken die meehielpen aan de verhuis of de voorbereiding ervan. Verder wens ik Lucy nog heel veel energie om ook het uitladen tot een goed einde te brengen en hoop ik u binnenkort in 'onze' nieuwe bioruimte te ontmoeten!

Vanuit AMK en KVMV wil ik Wim De Belder en de Universiteit Antwerpen bedanken voor de vlotte samenwerking en hun geleverde inspanningen bij ons deel van de verhuis naar het prachtige gebouw (foto 5).

Lieve Deceuninck

Digitale bronnen 5/9/2016

<https://www.uantwerpen.be/nl/overuantwerpen/organisatiestructuur/centrale-diensten/infrastructuur/kinsbergen-m/>

<https://www.uantwerpen.be/en/about-uantwerp/organisational-structure/central-services/infrastructure-department/kinsbergen-m/>

Foto 5

Nieuwtjes uit recente tijdschriften (9.3)

Wim en Roosmarijn Veraghtert-Steeman

wim.veraghtert@gmail.com - roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Der Tintling 95

Portret 177 behandelt *Peziza micropus*, een vrij algemene bekerzwam op vermolmd hout. Een impressie van de paddenstoelenherfst van 2014 op de Bottendorfer Berg wordt gegeven door Müller & Brandt. Afbeeldingen van de vele graslandsoorten sieren dit artikel, met zeldzamere soorten als *Hygrocybe spadicea* en *Microglossum olivaceum*. Het vijfde deel over het genus *Russula* behandelt de braakrus-sula's met foto's van *Russula emetica*, *R. betularum*, *R. nobilis*, *R. luteotacta*, *R. fragilis*, *R. laccata*, *R. olivaceoviolascens*, *R. aquosa* en *R. atropurpurea*. M. Wilhelm geeft in een 13^e deel over zwammen in de Masoala-Halle van de Züricher Zoo foto's en uitleg over plaatjeszwammen met roze sporen, waaronder speciale vondsten als *Pluteus depauperatus*, *Volvariella cervinus*, *Clitopilus hobsonii* en *Entoloma applicatus*. Door W. Schulz worden de naar radijs geurende mycena's op een rijtje gezet: *Mycena pura* (f. *alba* en f. *lutea*), *M. rosea*, *M. pearsoniana* en *M. diosma*.

Der Tintling 96

Portret 179 behandelt *Pholiotina vestita*, een opvallende soort met duidelijke velumresten die net zoals in Vlaanderen zeldzaam is in Duitsland. In het 10e deel van het artikel over mycena's worden de soorten met een oranje plaatjessnede behandeld: *Mycena aurantiomarginata*, *M. leaiana*, *M. strobilinoidea*, *M. rosella*... Het zesde deel over russula's gaat over scherpsmakende soorten met een crèmekleurige sporee: *Russula fellea*, *R. consobrina*, *R. exalbicans*, *R. persicina*, *R. sardonica*, *R. queletii*... Vervolgens bespreken B. & H. Scheidewig een aantal hypogeïsche fungi zoals *Hymenogaster bucholtzi*, *H. cinereus*, *H. griseus*, *H. mutabilis*, *Sarcosoma globosum*... M. Wilhelm bundelt een aantal nieuwe en/of kritische soorten plaatjeszwammen waaronder: *Omphalina* aff. *baeospora*, *Rhodocybe "dermolomae"*, *Callistosporium "nigrescens"*, *Flammulaster "macrosporus"*... Tenslotte behandelt portret 180 *Auriporia aurulenta*, een saprofyt op naaldhout die niet bekend is uit Vlaanderen en Nederland.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 3/2015

M. Wilhelm bespreekt de vondst van een interessante gaatjeszwam, *Rigidoporus ulmarius*. Deze parasiet met Nederlandse naam Iepenbuisjeszwam, die naast iep ook op Wilde kastanje voorkomt, werd in Vlaanderen nog maar 1 keer gezien. De microscopie van *Ascotremella faginea* wordt door M. Rolf besproken en in beeld gebracht. H. Cléménçon doet uit de doeken hoe het genus *Tephrocybe* uit elkaar valt in verschillende genera: *Myochromella*, *Sphagnurus*, *Calocybe*, *Lyophyllum*... Een aantal kleine soorten uit de tuin worden gebundeld door B. Senn-Irlet: *Taphrina padi*, *Seifertia azalea*, *Phyllactinia guttata*, *Sawadea bicornis*... Een aantal verhalen over ongevallen met kinderen en paddenstoelen worden gebracht door K. Schenk-Jäger. Blijkbaar is de gele zwam die dikwijls in bloempotten verschijnt ook wel eens *Lepiota xanthophylla*, een soort die in tegenstelling tot *Leucocoprinus birnbaumii* goed giftig is.

Miscellanea Mycologica Nr. 108/2015

Enkele mooie vondsten van het seizoen werden in beeld gebracht door J.J. Wuilbaut: *Pseudoclitocybe cyathiformis*, *Tricholoma terreum*, *T. stiparophyllum*, *Lepista irina*, *Lyophyllum semitale*, *Lactarius sanguifluus*, *L. repraesentaneus*, *Dermoloma atrocinerea*, *Lactarius lignyotus*, *Cortinarius variipes*, *C. subtortus*, *C. sabaudiae*, *Sarcodon quercinofibulatus*, *Lorelia marchantiae*, *Craterellus melanoxeros*...

Rivista di Micologia 58/1

Door een collectie van *Inocybe urbana* uit Brescia gingen P. Franchii, M. Marchetti en C. Papetti op zoek naar meer info over deze soort en kwamen tot de vaststelling dat ze niet geldig gepubliceerd werd. Dit werd rechtgezet en de beschrijving van macro- en microscopie met illustraties en een genetisch diagram met de dichtst verwante soorten werd opgesteld. Tijdens een mycologische bijeenkomst van de Catalaanse mycologen in Garrota (voor de Pyreneeën) werden interessante soorten gevonden, waaronder een nieuwe variëteit van *Mycena fragillima* (var. *hispanica*). Deze en andere soorten worden in één artikel samengebracht door A. Moron, A.D. Rovere en G. Frigerio. Een nieuwe vorm van *Russula persicina* (f. *alboflavella*) wordt geïllustreerd en besproken door E. Battistin en O. Chiarello. A. Capelli brengt vervolgens verslag uit van een nieuwe *Agaricus* voor Italië: *A. boisseletii*. De eerste vondst van *Boletus aestivalis* in Eucalyptus-bossen in Sicilië is een artikel waard van de hand van C. Di Marco. De recent beschreven *Inocybe chlorochroa* die gelijk op een kleinere versie van *I. maculata* met gele plaatjes, niet-verkleurende steel en kleinere sporen, werd op verschillende plaatsen in de provincie Varese en het aanliggende

Zwitserse Ticino gevonden en in een artikel voorgesteld door M. Cervini. Een atypische vondst van *Tuber borchii* resulteerde in een morfologisch, chemisch en moleculair verslag van G. L. Rana, S. Mirella Mang, I. Camele, R. Racioppi, M. D' Auria en A. Pagano.

Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde

P. G. Van Den Boom & P. Clerc publiceren een artikel over 100 nieuwe vondsten van lichenen en lichenicole fungi op Gran Canaria, waarvan er 19 nieuw zijn voor de Canarische eilanden. G. Mathiassen, A. Granma & T. Rämä brengen verslag uit van de vondst van de zeer zeldzame pyrenomycete *Barrmaelia pseudobombarda* in Noorwegen; de soort was voordien enkel gevonden in het noorden van Italië. P. Gehlot & J. Singh publiceren over arbusculaire mycorrhizafungi (*Glomus* sp.) die geassocieerd zijn met droogte-tolerante planten in de Indische Thar-woestijn. S. Hussain brengt verslag uit over de vondst van een nieuwe eetbare soort voor Pakistan: *Pleurotus cystidiosus*. T. Win Ko Ko & W. C. Rosing bestudeerden myxomyceten in Cambodja en deden tal van nieuwe vondsten voor het land omdat deze soortengroep daar weinig bekeken wordt, zoals soorten die bij ons algemeen voorkomen: *Arcyria cinerea*, *Didymium squamulosum* en *Perichaena depressa*. G. Schifko wijdt een artikel aan de door cultuur gestuurde tendens van de anglofone wereld om mycofoob te zijn. Een opmerkelijke vondst van een nieuwe russula in het oosten van Oostenrijk, wordt beschreven door H. Pidlich-Aigne. *Russula roseonigra* behoort tot de *Compactae* en er wordt vervolgens een sleutel gegeven van deze groep waarbij *R. roseonigra* wordt onderscheiden van *R. densifolia* door scherper smakend vlees, smallere hoedhuidhyfen en langere sporen. J. Xin Ji, Y. Ye Xie, Q. Wang, Y. Li en M. Kakishima doen de levenscyclus van *Melampsora laricis-populina* uit de doeken op *Populus x canadensis* in China. Nog een nieuwe russula voor het oosten van Oostenrijk wordt gebracht door H. Pidlich-Aigner: *Russula denigrata*, een soort die erg lijkt op *R. odorata* maar een zeer donker hoedcentrum heeft en veel grotere sporen. Moleculaire fylogenie en morfologie van *Russula livescens* in Pakistan worden beschreven door S. Jabeen, M. Fiaz, M. Saba, H. Ahmad en A. N. Khalid. *Lyophyllum turcicum*, een eerste vondst voor Oostenrijk, werd bevestigd door moleculaire identificatie en wordt in een artikel gebracht door S. Ploch, A. Vizzini, H. Pötz, M. Koncilja, A. Sgaga en M. Thines. Een moleculaire evaluatie van *Daedaleopsis confragosa* en *D. tricolor* met ingezameld materiaal uit Oostenrijk, Hongarije, Italië en Frankrijk maakte duidelijk dat deze twee soorten niet op soortniveau van elkaar kunnen gescheiden worden, rapporteren ons S. Mentrida, I. Krisai-Greilhuber en H. Voglmayr.

Coolia 58-4

N. Dam & M. Veerkamp brengen karteringsnieuws. Hierbij geven ze meer uitleg over de validatiecriteria die gehanteerd worden in de nieuwe Standaardlijst (Arnolds & Van den Berg, 2013) en er worden in dit artikel een aantal nuttige sleuteltjes toegevoegd van gemakkelijk te verwarren soorten: witte anijschampignons, kogelhoutskoolzwammen, fluweelpoten, oranje gekleurde schorszwammen en *Rosellinia*-soorten. Vervolgens brengen M. Noordeloos, M. Boomsliuter & R. Verweij een nieuwsbrief over het Paddenstoelenmeetnet met trends voor de periode 1999-2014. In 2014 kwam er een zeereeproject bij, waarbij 20 vrijwilligers 36 km-hokken doorzochten naar 6 soorten: Zandtulpje, Duinfranjehoed, Duinstinkzwam, Helmharpoenzwam, Duinveldridderzwam en Zeeduinchampignon. Tijdens deze zoektochten werd een nieuwe dikhoed voor Nederland gevonden: *Leucopaxillus paradoxus*. Onder redactie van A. van der Putte wordt verslag uitgebracht van de excursies in 2014 met beelden van *Botryosphaeria quercuum*, *Helvella spadicea*, *Incrucipulum sulphurellum*, *Mycena picta*, *Badhamia lilacina*, *Cortinarius saturninus*, *C. colocandoides*... T.W. Kuyper en E.C. Vellinga wijden een artikel aan paddenstoelengeslachten in het moleculair-fylogenetisch tijdperk. Ze geven uitleg bij de nieuwe inzichten en nieuwe geslachten, stellen de vraag in hoeverre al deze veranderingen zouden gevolgd moeten worden en geven criteria waaraan nieuwe geslachten zouden moeten voldoen.

Coolia 59-1

H. Lammers, H. van Hooff, Th. Boudewijns & L. Raaijmakers

presenteren de resultaten van 1,5 jaar onderzoek in 7 jeneverbesstruwelen in het zuidoosten van Nederland. De sites worden besproken en een lijst van 64 fungi en slijmzwammen wordt bijgevoegd met 4 nieuwe vondsten voor Nederland: *Mycosphaerella juniperina*, *Banhegyia uralensis*, *Kriegeriella minuta* en *Mytilinidion acicola*. Vervolgens brengen H. van Hooff & M. Jagers een nieuwe myxomyceet voor de wetenschap: *Trichioides iridescens*, gevonden op het eiland Sakhalin, in het oosten van Rusland. *Sarcoleotia platypus*, een soort van venige bodems die sinds 1965 niet meer werd waargenomen in Nederland, werd onder de naam *S. globosa* teruggevonden op landbouwgrond waarvan de toplaag 8 jaar geleden werd afgehaald voor natuurontwikkeling. Notities uit de IJsselmeerpolders worden gebracht door A. van den Berg waarbij het verschil tussen *Byssonectria terrestris* en *B. fuispora* ter discussie wordt gesteld. P.-J. Keizer vertelt ons over een bijzondere exoot: *Fomitopsis lilacinogilva* zorgde voor aantasting van eucalyptushout dat als oeverbeschoeiing 20 jaar had moeten meegaan... maar door een meegeleverde zwam al snel begon te rotten. Het verslag van Cristella aan zee krijg je van A. van der Putte en E. Osieck met mooie foto's van: *Ascobolus roseopurpurascens*, *Subulicystidium perlongisporum*, *Rhizodiscina lignyota* en *Dendrothele citrisporella*. Twee nieuwe kernzwammen (*Pleomassaria carpini* en *Splanchnonema quercicola*) met joekelsporen worden gepresenteerd door E. Osieck & D. Koopmans. Tenslotte brengt I. Bruggeman een nieuwe *Sistotremella* voor Nederland met als opvallend kenmerk guttulate sporen: *S. perpusilla*.

In memoriam

We vernamen het overlijden te Deurne op 28 augustus 2016 van Bert Bogaerts.

Hij werd 66 jaar en was acht jaar lid van KVMV. Bert zullen we ons herinneren als een vriendelijke en behulpzame AMK'er.

We maken aan de familie onze gevoelens van medeleven over en wensen hen veel kracht bij het verwerken van hun verdriet bij het overlijden van hun vader en grootvader.

Inhoud

1	Editoriaal	<i>M. de Haan</i>
2	Excursiekalender	
4	Educatieve bijeenkomsten	
7	Graslandwimperzwam (<i>Scutellinia minor</i>)	<i>G. Buelens</i>
10	Prettig gespoord: <i>Aleuria bicucullata</i>	<i>L. Deceuninck</i>
12	De 25 ^e Vlaamse Mycologendag te Leuven	<i>G. Buelens</i>
18	Afdelingsnieuws ZWAM	
19	Omtrent de relatieve zeldzaamheid van ascomyceten	<i>D. Clericus</i>
20	Bib-nieuws + EXTRA	<i>L. de Nave / L. Deceuninck</i>
23	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman / W. Veraghtert</i>
25	In memoriam	

Colofon

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Myriam de Haan

Leopoldstraat 20, bus 1.1, 2850 Boom - 03 888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Ondervoorzitter: Mieke Verbeken

Predikherenstraat 37, 8750 Wingene - 051 65 89 80 - mieke.verbeken@ugent.be

Penningmeester: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Alexander Franckstraat 235 - bus 3, 2530 Boechout - 03 455 01 27 - 0475 268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Secretaris: Dieter Slos

Weitingstraat 8, 9881 Aalter - 09 374 63 11 - dieterslos@gmail.com

Ledenadministratie: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013 33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 02 260 09 38 - adk@br.fgov.be

Georges Buelens, Grensstraat 56, 3271 Averbode - 0471 205 014 - georges.buelens@telenet.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011 72 59 24 - driesen.tilkin@gmail.com

Richard Pawlowski, Naaldert 8, 3550 Heusden-Zolder - richard.pawlowski@scarlet.be

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485 68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496 97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: KVMV: www.kvmv.be

AMK, MYCOLYM, OVMW en ZWAM vindt u onder de rubriek "Afdelingen"

Verantwoordelijke bibliotheek:

Lucy de Nave, Jan Van Rijswijcklaan 277, 2020 Antwerpen - lucy.denave@antwerpen.be

FUNBEL

Secr.: Emile Vandeven, Kleinewinkellaan 53 bus 1, 1853 Strombeek-Bever, 02 267 74 18 - vandeven.emile@skynet.be

Lidmaatschap KVMV 2016: bedraagt 21 euro (gezinslidgeld 23 euro), te storten op de rekening IBAN BE17 7370 1875 7621 (BIC-code KREDBEBB) van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. Voor buitenlandse leden bedraagt het lidmaatschap 28 euro (30 euro voor een gezin). De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. *Sterbeekia* en de nieuwsbrief *Sporen* (4 maal/jaar) zijn begrepen in het lidgeld.

Sporen

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Robert De Ceuster, Gut Tilkin, Lieve Deceuninck en Peter Verstraeten

Eindredactie en lay-out: Danny Minnebo - 09 367 95 49 - minnebo.troch@pandora.be

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor volgend nummer moeten **vóór 1 november 2016** gemaïld worden naar het redactielid van zijn afdeling:

AMK	> Lieve Deceuninck	- lieve.deceuninck@skynet.be
MYCOLIM	> Gut Tilkin	- driesen.tilkin@gmail.com
OVMW	> Peter Verstraeten	- verstraeten.peter@skynet.be
ZWAM	> Georges Buelens	- georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand, bijvoorbeeld .jpg.

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X